

Osta un pilsēta

Graudu raža Latvijā arī šoga

Vietējo graudkopju eksporta kravas ieņem aizvien lielāku īpatsvaru Latvijas

Guntars Gūte

«**AUGSTĀKIE** spēki augustā bijuši izcili labvēlīgi pēc diezgan dramatiska jūlija ar lietu, negaisiem un krusu, kādu es pat neatceros redzējis, un veldri, kas jūnijā stipri par agru sagāza ziemas kviešus. Savukārt augustā iestājas kulšanai ļoti labvēlīgi laikapstākļi. Zemniekiem ir samērā zemas izmaksas – graudi pēc nokulšanas nav jākalnē, līdz ar to daļu graudu jau uzreiz ved tieši uz ostu,» šāgada graudkopības tendences kopumā sarunā ar *Dienu* iezīmēja Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības LATRAPS ģenerāldirektors Edgars Ruža.

Ne mazāk kā pērn

E. Ruža gan atzīst – lai arī sākotnēji ražas prognozes bija cerīgākas – pat bijusi sajūta, ka kopējais graudu ražas apjoms šajā graudu sezonā sasniegs jaunu rekordu un pārsniegs četrus miljonus tonnu, tomēr šobrīd izskatās, ka būs sasniegts aptuveni pagājušā gada līmenis – nedaudz virs trim miljoniem tonnu, tomēr arī šis sagaidāmais rezultāts ir ļoti pozitīvi vērtējams.

Pēc E. Ružas paustā, šobrīd graudkopjiem sasniegt labus rezultātus palīdz dažādas tehnoloģijas, kā arī, protams, zināšanas un kompetences savā nozarē. «Protams, šodien ar tehnoloģiju palīdzību mēs varam ražas ziņā ļoti daudz ko ietekmēt, piemēram, savlaicīgi un pareizi apstrādājot augsni un tamlīdzīgi. Būtībā šodien tehnoloģijas ļauj izslēgt virkni klimatisko risku, protams, tas neattiecas, piemēram, uz krusu. Atcerēsimies – jau iepriekšējā vasara Zemgalē bija ļoti sausa, tāpat bija nepietiekams nokrišņu daudzums rudenī un ziemā, un arī šāgada pavasaris bija samērā sauss. Līdz ar to šķita, ka situācija ar ražu būs salīdzinoši slikta. Bet tieši tas, ka zemnieki ikdienas darbu balstīja tehnoloģijās un arī zināšanās, jau gada pirmajā pusē ļāva daudz cerīgāk raudzīties uz iznākumu,» pauža LATRAPS vadītājs.

Viņš norādīja, ka šajā sezonā graudaugu kultūru sadalījumā salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem lielu izmaiņu nav – ne vairāk kā dažu procentu ietvaros. «Latvijā nav izteikti, ka saimnieki vadītos pēc produkta sagaidāmās cenas faktora pasaulē tirgos. Mūsu saimnieki tomēr diezgan strikti pieturas pie augu rotācijas uz lauka,

▲ **GRAUDUS** Latvijas zemnieki uz eksporta tirgiem nosūta pārsvarā no Rīgas, Liepājas un arī Ventspils ostām. Līdz šim galvenā graudu pārkraušanas osta bija Liepājā, bet pēdējos dažos gados aktīva šajā virzienā ir arī Rīgas osta, un, iespējams, Rīga graudu pārkraušanas jomā varētu pat izvirzīties līderos.

Pēdējos trijos gados graudu pārkraušanas apjomi Rīgas ostā ik gadu auguši par 17%

kas ir ļoti svarīgi, lai nenoplicinātu zemi un būtu laba ikgadējā raža. Un, manuprāt, tas ir svarīgi – nelēkāt līdz kaut kādām tendencēm tirgū, lai beigās neklūdotos. Tāpat līdzšinējā pieredze liecina, ka gala rezultātā viss ir atkarīgs no ražas, nevis platību apjoma,» skaidroja speciālists.

Vienlaikus E. Ruža pauža, ka joprojām galvenais Latvijas zemnieku kultūraugs ir

kvieši, kuru ražas apjoms un kvalitāte gan lielā mērā ir atkarīga no klimatiskajiem apstākļiem – mitruma, saules daudzuma. Pēc viņa stāstītā, pērn Latvijas graudkopju izaudzēto kviešu kvalitāte bijusi ļoti augsta, taču tik augstas kvalitātes graudu tirgus ir samērā ierobežots – ja tas ir piepildīts, tad grūtāk tos realizēt, lai gan cena ir augstāka.

«Šogad mūsu kviešu kvalitāte ir vidējā līmenī, kam tirgus ir mūsu ierastajos realizācijas reģionos: Tuvajos Austrumos, tajā skaitā Saūda Arābijā, Ēģiptē, Apvienotajos Arābu Emirātos, kā arī vairākās Āfrikas valstīs, tajā skaitā Nigērijā, Dienvidāfrikas Republikā, kur ir pieprasījums tieši pēc vidējas kvalitātes kviešiem. Līdz ar to arī šo graudaugu realizācijas iespējas mūsu graudkopjiem šobrīd izskatās diezgan cerīgas,» skaidroja LATRAPS vadītājs.

Jautāts, vai graudkopju iz-

maksas šogad prognozējas zemākas tāpēc, ka graudus nav nepieciešams žāvēt un ilgstoši uzglabāt, E. Ruža gan palabo – kādu laiku uzglabāt graudus nepieciešams tik un tā, jo šis tomēr nav pats izdevīgākais brīdis, kad graudus varētu pārdot. «Taču diemžēl Latvijā mums nepietiek uzglabāšanas jaudu, tāpēc jau augustā daļu graudu nepieciešams sūtīt prom pircējiem. Tomēr ietaupīt šogad ļauj tieši laikapstākļi – ja kulšanas laikā neuzlīst lietus, graudus nav nepieciešams papildus žāvēt, jo graudus var pārdot tikai pie konkrēta mitruma daudzuma, līdz kuram mitrākā laikā tie jāizžāvē, – tas arī veido papildu izmaksas,» viņš norādīja.

Graudus Latvijas zemnieki šobrīd uz eksporta tirgiem pārsvarā nosūta no Rīgas, Liepājas un arī Ventspils ostām. Līdz šim galvenā graudu pārkraušanas osta bija Liepājā, bet pēdējos dažos gados aktīva šajā virzienā ir

arī Rīgas osta, kas arī pietiekami daudz popularizē savas iespējas. Tādēļ LATRAPS vadītājs pieļauj, ka šogad Rīga graudu pārkraušanas jomā varētu pat izvirzīties līderos.

Pēc E. Ružas paustā, graudus varētu pārkraut daudzās Latvijas ostās, taču pagaidām gandrīz vienīgā ostā infrastruktūra vēl nav ideāli piemērota tieši graudu pārkraušanai – tā ir maksimāli pielāgota. «Līdz ar to mums vēl ir, kur attīstīt sadarbības procesu šajā jomā. Visi kopā strādājam, lai izveidotu labu infrastruktūru,» viņš piebilda.

Graudkopības nozares pārstāvis atzina, ka kopumā Latvijas ostu, tajā skaitā ostās strādājošo pārkraušanas termināļu, kapacitāte šobrīd ir pietiekama, lai visas graudkopības nozares eksporta vajadzības apkalpotu ar jūras transportu. «Drīzāk tāpat kā pērn lielākas problēmas ir ar dzelzceļa kapacitāti, lai zemnieki varētu graudus aizvest uz ostām. Katrā

ziņā mēs saredzam, ka dzelzceļš varētu būt ļoti efektīvs graudaugu transportēšanas veids, lai mums nevajadzētu tos vest pa šosejām ar kravas mašīnām, kam ir daudz lielāka ietekme uz vidi. Taču pagaidām nav pietiekama graudu transportēšanas vagonu apjoma,» norāda E. Ruža, piebilstot, ka graudus var kraut tikai specifiski šim mērķim paredzētos vagonos, lai nodrošinātu graudu tīrību un kvalitāti.

Viņš gan norāda, ka šo nevajagot uztvert kā graudkopju kritiku dzelzceļam – tā ir fakta konstatācija. «Kritizēt vienmēr ir vienkārši, bet problēma ir jārisina, un abas puses šobrīd pie tā strādā. Mums vēl jāizaug līdz tam, lai varētu teikt, ka graudu aprites sistēma no lauka līdz klientam ir ideāla. Pie tā ir jāstrādā, jo nekas pats no sevis nerodas,» akcentē LATRAPS vadītājs.

Rezumējot par graudu kulšanas procesu, E. Ruža stās-